

Heilige Huisjes Overhoop – hoe het anders kan

Katie Vlaardingerbroek, Graceland 2016

Goedemiddag iedereen. Wat tof om te zien dat er zoveel mensen nog gekomen zijn! Voor de mensen die mij niet kennen, nee het is niet breng je dochter naar werk dag. Mijn naam is Katie en ik sta hier vandaag als seculiere theoloog in de making, een term die nogal wat controversie heeft opgeroepen. Om het nog bonter te maken ben ik niet zomaar een seculiere theoloog, maar ook nog eentje zonder de leeftijd, haarkleur of baardgroei om autoriteit of geloofwaardigheid te hebben. Dus als zodanig leek het me wel handig om wat disclaimers te geven.

Disclaimers

Ten eerste: ik ben erg aaibaar, dus als je vragen hebt of in discussie wilt gaan over iets na afloop. Spreek me vooral aan! Hartstikke leuk.

Ten tweede: ik ben hier vandaag om een ander geluid te laten horen. Een geluid dat nieuw, eng en voor sommigen ook controversieel en oncomfortabel zal zijn. Maar ik wil het even heel duidelijk maken dat ik hier ben om te vertellen over hoe het anders KAN. Niet hoeft of moet. Ik ben hier niet om mensen over te halen, maar om mogelijk wat herkenning te geven en om het dialoog aan te gaan. En hiervoor zijn twee partijen nodig en dus kies ik ervoor een stem te zijn voor deze wat controversiëlere partij. Pas als we iets in beeld hebben, kunnen we het er gezamenlijk over hebben. Please keep that in mind als ik over je comfortzone heenga.

Uitleg opzet

Talking about uit je comfort zone getrokken worden, toen ik gevraagd werd voor Graceland moest ik wel even slikken. Ik zit namelijk liever in mijn schrijversgrot dan dat ik op het podium sta om te spreken. Daarom ben ik dus ook maar niet gaan staan, maar op een tafel gaan zitten. En ga ik niet alleen spreken, maar ook zingen. Normaal als ik op het podium sta, is dit namelijk als zangeres voor een publiek van aangeschoten feestgangers. Dus om dit een beetje vergelijkbaar te maken had ik twee opties. Of jullie ontzettend dronken voeren, of een band met me op het podium hebben. Nou heb ik het eerste plan overwogen, maar het budget werd een beetje krap, so band it is! En als je kan zien, zijn zij ook helemaal op hun gemak. Je mag wel even zwaaien. Ik zal ze nog wel officieel voorstellen later on. Voor nu wil ik even alleen naar Daan wijzen. Hallo Daan.

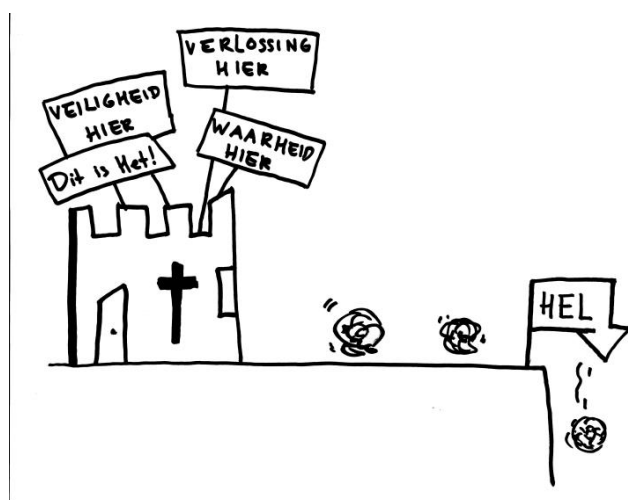
616 anekdote

Daan en ik gaan namelijk way back. Vijf jaar geleden zaten we ook al in een band samen, zijn kerkband. Ik weet het nog heel goed, voor de repetitie was mij gevraagd of me kon voorbereiden op 616. Even kijken wie hier braaf christelijk is, wie kan het inzetten? Nou had ik helemaal niets met christelijke muziek. De enige reden dat ik ja had gezegd, was omdat ik een oogje op de gitarist had en 616 was dus een gigantisch mysterie voor mij. Ik had geen idee waar ik moest kijken. So as anyone my age, heb ik het uiteindelijk maar gegoogled. En jemig, ik schrok... Het eerste wat namelijk naar boven kwam was het nummer van het Beest. Ja, doet Opwekking nog zo zijn best, gaat het toch nog mis! Dus ik vroeg me af: waar ben ik in terecht gekomen en vooral: hoe kan ik me hierop voorbereiden? Ik had een keer eerder twee vrouwen horen praten. Iets met het bloed van het lam, classic. Het eten van een Griek genaamd Christos, ja die Grieken hebben het ook wel zwaar he, en to top it off.

Gemeenschap na de dienst. Waar de gitarist bij was... Nee, grapje. Heb het allemaal heel lief gevraagd, uitgelegd gekregen en Houd mij dicht bij U gezongen. I was only ever so dissappointed.

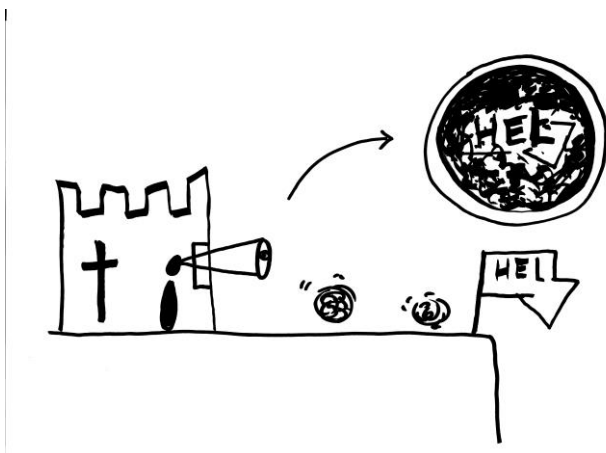
Missionaire context

De reden dat de christelijke cultuur zo wereldvreemd voor me was (en is!), is omdat ik opgegroeid ben in Spoorwijk, binnen een missionair gezin. Naar de kerk gaan voor mij betekende op zondag mijn bed uit rollen en in mijn pyjama naar de volgende kamer lopen om daar een broodje te eten met Jaap, de alcoholische buurman. Al vanaf jongs af aan was ik dus al anders. Ik was het enige blanke meisje in mijn klas. De enige christen in mijn straat. En de enige die altijd op het verkeerde moment stond en zat in normale kerkdiensten. De laagdrempeligheid van de diensten was geweldig op een missionaire level, maar ik wilde snel al meer. Ik wilde niet anders zijn, dus ging ik op zoek naar 'echte kerken'. Ik probeerde de traditionele kerk, maar het paste me niet. Ik probeerde de jonge hippe kerken, maar het voelde fout om op een **machtiging** voor een mooiere wc te zitten. De missionaire kerk werkte niet voor mij. En de normale kerk werkte niet voor mij, omdat ik de missionaire kerk gewend was. Ik was dus altijd anders. En toch bleef ik proberen. Als jong evangelisch meisje had ik namelijk een bepaald wereldbeeld meegekregen, dat ik hier voor jullie getekend heb:

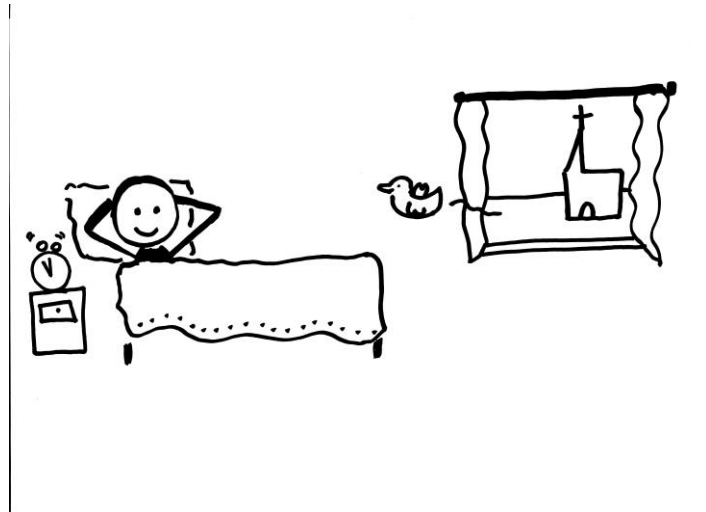

Wereldbeeld letterlijke kerk

Dit wereldbeeld vertelde mij wat het betekende om christen te zijn, wie ik was en wie de ander was. Er was het christelijke geloof of niets. Een zompig niemandsland dat uiteindelijk eindigde in de atheïstische afgrond.

En om te zorgen dat je veilig en droog in het christelijke geloof zat, moest je naar de kerk gaan. Mensen die zeiden in iets te geloven, maar niet regelmatig naar de kerk gingen. Tjaa... Die waren nietsig. Die hadden voor de gemakkelijke weg gekozen, een weg die maar één eindpunt kende... Maar, terwijl ik mijn kerk probeerde te vinden, ontdekte ik dat de christelijke cultuur en het christelijke geloof twee losse dingen waren. Ik was geen fan van de christelijke driekwartslegging cultuur, maar vanuit huis aan had ik ook gezien hoe het anders kon. En terwijl ik rondkeek en mij niet thuis voelde in de kerk, vond ik God zo op andere plekken. In lange boswandelingen en mooie gesprekken met vreemden. Dus besloot ik dat geloven ook zonder de kerk en zonder de christelijke cultuur kon.

Enige minpuntje was dat ik hierdoor niets had wat ik op zondagochtend vanuit mijn bed kon zingen. En ik denk dat veel niet-kerk-gaande christenen dit gebrek zullen herkennen. Dus, lieve mensen, heb ik het aanbiddingslied geschreven voor de mensen die op zondag uitslapen. En mocht opwekking 666 nog willen vullen, dan kunnen ze contact met me opnemen!

-Liedje Sabbath-

Kerk in mijn hoofd

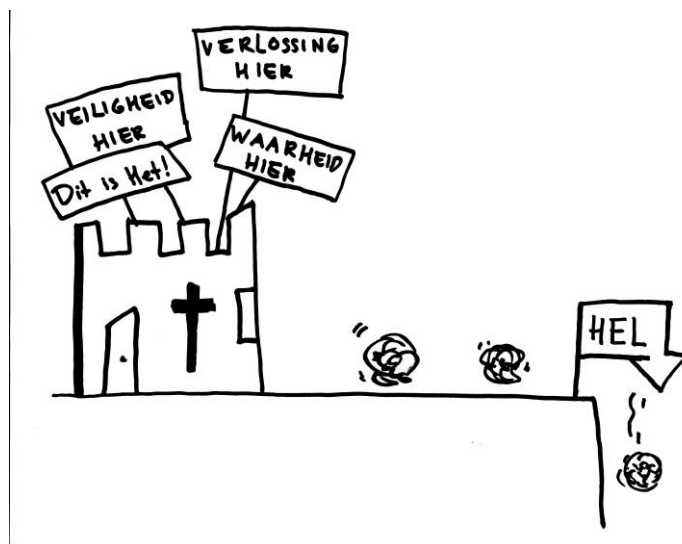
Klap niet te vroeg! Hoewel ik de letterlijke kerk namelijk wel uitgelopen was, was er nog een andere kerk waar ik ferm inzat: de kerk of christelijke constructie in mijn hoofd.

Hier was ik me natuurlijk helemaal niet van bewust. De wereld was gewoon zoals ik die zag en hierin bestond God en was Jezus voor mijn zonden gestorven en de mensen die zich dit niet realiseerden zaten in de penarie. Het christelijke geloof was helder, duidelijk en de enige plek waar waarheid, verlossing en veiligheid te vinden was tegen de buiten bozewereld.

Andere systemen – logische samenhang – voorwaardelijke onvoorwaardelijkheid

Er was echter een probleem. Ik had een christelijk wereldbeeld, maar leefde in de seculiere wereld en hierin kon mijn christelijke constructie geen vanzelfsprekendheid blijven. Op mijn multi-culturele school werd ik me er al heel vroeg van bewust dat er allemaal andere geloven waren, die ook dezelfde dingen claimden als mijn geloof. En om het nog moeilijker te maken, de dingen die mijn geloof claimde, bleken zelf zonder de dreiging van andere geloven niet één geheel te zijn. Hoe kon het bijvoorbeeld dat er een God van Onvoorwaardelijke Liefde was die Fatima naar de hel zou sturen? Hij moest toch kunnen zien hoe lief Fatima was? Vanaf een jonge leeftijd worstelde ik zo met het probleem van Gods voorwaardelijke onvoorwaardelijkheid. En dit probleem komt voort vanuit het christelijke wereldbeeld dat we hiervoor al zagen, waarin er de christelijke constructie, het niemandsland en de atheïstische afgrond is.

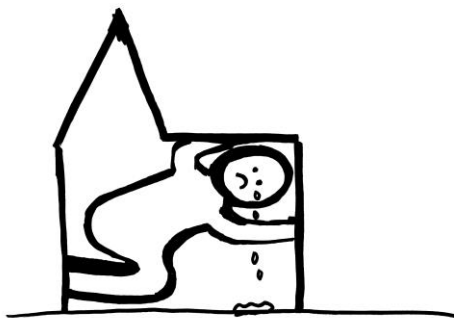

Dit wereldbeeld, waarbij je christen moet zijn om gered te worden, botste voor mij met het idee dat God onvoorwaardelijke liefde was. Want als je zegt: ik hou onvoorwaardelijk van je, maar alleen als je ook van mij houdt, dan ben je niet onvoorwaardelijk bezig. En hoe zat het sowieso met de voorwaarden? Die waren ook vaag als wat. Baby's kwamen weg met ongelof. Peuters ook, tienjarigen niet? Maar hoe zit het met de moslim die opgegroeid is met een haat voor de Amerikaanse God? Wijst hij daarmee mijn God ook af? Het beeld dat ik had, waarin de verdeling zo zwart en wit was, begon te wankelen. Ik begon te twijfelen aan de logische samenhang van het systeem op zichzelf en de praktische uitwerking van het systeem in relatie tot de echte wereld waar ik in leefde. Maar natuurlijk, als een goeie christen, drukte ik deze gevoelens weg.

Angst vanuit wereldbeeld – wrede God, monster onder bed.

Hoewel ik me namelijk langzaam bewust werd van het feit dat mijn vanzelfsprekende waarheid niet zo vanzelfsprekend en zelfs niet zo waar was op een intellectuele level, zat het nog diep geankerd op een veel diepere level. En dit betekende dat ik nog steeds geloofde dat als ik mijn geloof kwijt zou raken, ik God zou kwijtraken en in het niemandsland of zelfs de atheïstische afgrond zou komen. Ik geloofde dat God mijn heilige huisje was. En dit was een God die niet alleen van de mensen hield die van hem hielden, maar die ook in staat was gruwelijke dingen te doen richting de mensen van wie hij hield. Ik geloofde jarenlang en hield jarenlang van een God die mensen lessen leerde, the hard way. Dit was namelijk wat ik gehoord had in al die getuigenissen: het leven gaat okay, iets gruwelijks gebeurd, God openbaart zichzelf en alles is prima, prijs de heer amen.

De Vader God was dus ontzettend onveilig, maar tegelijkertijd was hij ook mijn enige veiligheid. De bozen buitenwereld was nóg enger. En als ik deze God zou kwijtraken, zou ik daar belanden. Het was dus hartstikke eng toen mijn hoofd met allemaal kritische vragen kwam. Maar gelukkig zat het geloof niet alleen in het hoofd, maar ook in het hart. Of buikgebied, weet je wel, daar waar je God en de heilige geest voelt. Alleen... Was ik daar ook niet zo goed in. Handjes omhoog tijdens de aanbidding was altijd de meest ongemakkelijke ervaring ooit voor mij. En ik had de hele: ik ga heel hard aan niets denken, zodat God tegen mij kan praten. Ik denk niets niets niets. Lalalalalala.. Gohooog??' geprobeerd, maar ik ervoer niets wat mij bewijs gaf voor het bestaan van God. Achteraf gezien is dit natuurlijk niet wonderbaarlijk. Het beeld van God dat ik had, was eentje die gevoelens van angst, afstand en onveiligheid opriepen.

En vervolgens, op mijn veertiende werd ik gediagnostiseerd met een chronische ziekte. En zo zat ik opeens in een rolstoel, mager als een lat, sondevoeding in, met de realisatie dat mijn leven zoals ik die kende voorbij was en dat dat zo oneerlijk was. Dat God mij ziek had gemaakt. Of in elk geval, niet beter maakte. Ondanks alle christelijke kaartjes en uitnodigingen voor gebedsdiensten. Was dit dan mijn les moment? Ging God zich openbaren? Dit was de tijd dat al mijn intellectuele twijfel tot rust gebracht kon worden door het feit dat God mij troost en toeverlaat zou zijn. Dit was mijn diepe dal waarin hij mij zou opvangen. Ik keek omhoog en wachtte. Strekte me uit omhoog en wachtte. Balde mijn vuisten omhoog en wachtte... Maar niets en niemand kwam. Dus ik viel.

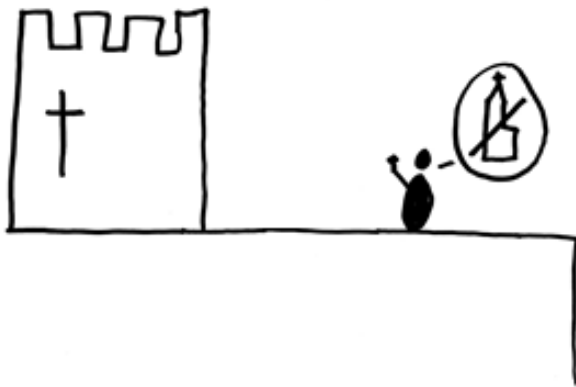
-Sabbath-

Vallen – vaste grond – projectie van je pijn – antireligieus

God buiten de kerk opzoeken is één ding. De theologie rondom God intellectueel ontleden een ander. Maar God kwijtraken is totaal andere koek.

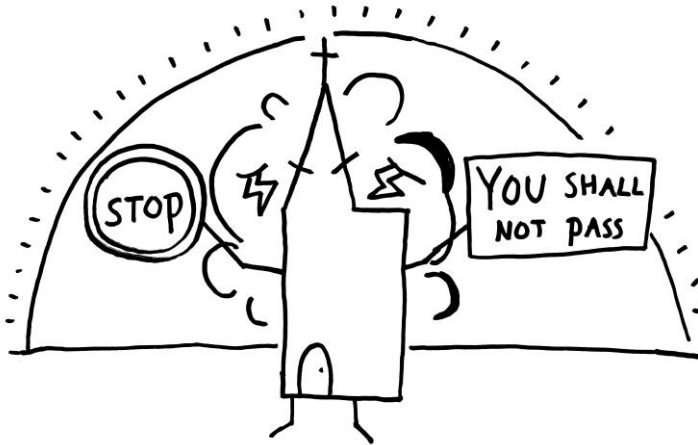

Er is geen langzame ontgroeiing, geen bewuste keuze tot verandering. Het is een verscheuring. Een rouwproces. Iets waar ik als twintigjarige waarschijnlijk niet eens het recht van spreken op heb. Maar in dat moment dat je valt, lijken al je angsten en doembeelden werkelijkheid te zijn. En soms kan het voelen alsof je voor eeuwig valt, voor jaren valt. Maar uiteindelijk land je. Je vindt nieuwe vaste grond en die vaste grond ligt meestal in een projectie van je pijn. De buitenwereld waar je in terecht gekomen bent, blijkt helemaal niet zo boos te zijn. Jij, echter, bent woedend.

Ik was woedend. Woedend op de christenen met hun bijbeltekstjes, woedend op de religie die mij in zo'n pijnlijk proces had gebracht en die mij voorgelogen had. De wereld buiten het geloof, de mensen die "verloren zielen" waren, bleken namelijk fantastisch te zijn. Dus als rebelse tiener begon ik een kruistocht tegen het christendom. Ik zette me tegen haar af en nam elke mogelijkheid aan om al haar fouten aan te kaarten. En Beam gaf me hier alle mogelijkheid toe! Ik realiseerde me hoe ik zelf eindelijk vrij was van dit onderdrukkend systeem dat mijn persoonlijke groei, ontwikkeling en geloof belemmerd had en wilde iedereen hiervan op de hoogte brengen.

De kerk en het traditionele christelijke wereldbeeld waren de actieve kracht die échte spiritualiteit in de weg stonden. Het wáre christelijke geloof werd ondermijnd en onderdrukt door de christelijke institutie en dogma's.

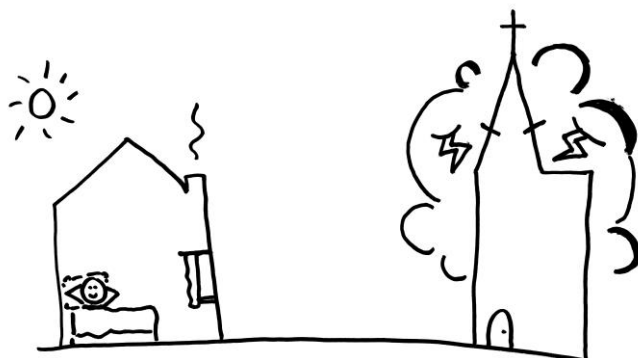
Want, Jezus zei toch dat je niet moest oordelen? En wat doen christenen: die oordelen. Echt elke christen, die je ooit zal tegenkomen, scheert iedereen over dezelfde kam en claimt met stelligheid te weten hoe het zit en stopt hierin iedereen in hokjes. Altijd. Overal.

Eigen zwart-witheid – zelfde systeem

Het was pas toen ik naar Albanië ging dat ik inzag hoe ironisch dit was. Als een felle ex-evangelistche zat ik hier opeens voor twee weken in een zwaar evangelisch gezin. En hier werd ik geconfronteerd met mijn eigen zwart-witheid. Terwijl ik aan tafel de meest geweldige gesprekken had met dit liefdevol gezin met het meest sociaal betrokken hart,

werd ik namelijk ook aangestaard door een kindertekening van de hel die op de koelkast geplakt was. De wereld was niet zo simpel als ik dacht. Sterker nog, ik dacht nog steeds binnen hetzelfde tweedelige systeem, ik had alleen datgene wat goed en fout was omgewisseld.

Boeman zelf gecreëerd – nuttig vervolgens belemmerend

Anti-religieus zit diep in onze westerse cultuur en belangrijke stap na geloofsverlies. Boosheid geeft ons de kracht weer overeind te komen. Door ons af te zetten, gaan we weer vooruit. Maar op de lange termijn geeft het geen energie, maar kost het energie. We moeten dan namelijk zelf actief een boeman creëren, zodat we iets hebben om tegen te vechten. Binnen onze boosheid projecteren we een bepaald beeld van de ander óp de ander. Het beeld van “de christen” bijvoorbeeld is iets waar wij ons niet in zullen herkennen. Hetzelfde geldt voor het beeld van de moslim, de homoseksuelen. Op een gegeven moment om écht verder te komen, moeten we ons realiseren dat de boeman niet verbonden is aan anderen, maar aan onszelf. Woede maskeert angst, en angst vraagt om iets. Mijn anti-religieuze mindset kwam voort uit mijn verlorenheid en pijn. Een verlorenheid en pijn die verbonden zaten aan een verlangen naar geborgenheid en troost. Dit was waar ik me op moest richten om echt iets te kunnen veranderen. Dit was waar ik me in anderen op moest richten. Niet hun aanval of woede, maar hun angst en onderliggend verlangen. En toen ik me realiseerde, kon ik écht verder kijken. En vanuit nieuwsgierigheid en liefde terugkijken naar het geloof dat ik kwijtgeraakt was.

Geloofsbeeld hetzelfde – nut en dan belemmerend – lucht

Toen ik dit eindelijk deed, realiseerde ik me dat net zoals ik mijn kruistocht tegen “de christen” zelf in scène had gezet, ik ook mijn worsteling met God zelf onbewust veroorzaakt had. Ik had namelijk helemaal niet met God lopen worstelen, alleen met mijn beeld van God. Terug naar de gemeenschap grap. Zoals we al zagen is er één context waarin het niet zorgwekkend is als Ome Henk een tijd van gemeenschap met crèmegebakjes voorstelt. Terwijl er een andere context is... Well, I'll let your minds fill it in. Dingen vinden hun betekenis dus in een bepaalde context. Vanuit mijn evangelische context had ik Gods betekenis en bestaan aan bepaalde ideeën gekoppeld: God houdt alleen van christenen. God geeft moeilijke lessen. God geneest. Deze ideeën waren de stenen van mijn christelijke constructie, of heilig huisje. En toen die instorten, stortte het hele huisje in. En hiermee God, want God was uiteraard mijn heilige huisje. Toch? Je raadt het al, dit bleek niet te kloppen. Mijn christelijke constructie, heilig huisje, of wereldbeeld reflecteerde mijn evangelische kijk op het geloof en mijn persoonlijke levensverhaal. God was niet het huisje zelf, noch was hij de architect. God was in het huisje geweest, maar was er nu ook nog steeds. Van buitenaf, vond ik een nieuw perspectief.

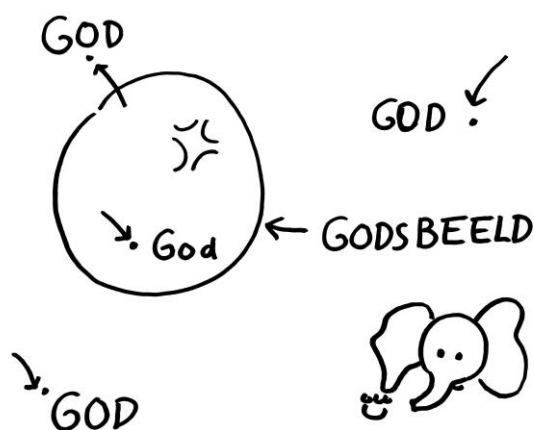
In plaats van een heilig huisje was mijn geloof en christelijke wereldbeeld als een zeepbel en God was de lucht. De lucht erin, maar ook erbuiten, vormloos en ongrijpbaar. Of een olifant. Let me explain.

Olifant en blinden

Wat mij heel erg hielp om plaats te geven aan de rol van cultuur en hoe dat onze waarneming beïnvloedt is het verhaal van de vier blinden en de olifant. En ik vind het altijd leuk om voor dat verhaal de Toppers te gebruiken, want flauwe humour enzo. Dus:

Er waren eens vier blinden: René, Jeroen, Gerard en Gordon en voor een daguitje gingen ze naar de dierentuin. En in de dierentuin stond een olifant en ze hadden nog nooit kennism gemaakt met een olifant. Dus, als een speciale verbuiging van de regels mochten ze het hok in en ze gingen allemaal dus om de olifant staan. Reneé hield de poot van de olifant stevig vast en zei: Een olifant is als een boom!' 'Nee! Een olifant is als een stuk touw' zei Jeroen die aan de staart liep te trekken. 'Onzin! Een olifant is als een lake, zegt Gerard die de oren aait. 'Een laken? Doe niet zo raar man, een olifant is als een zachte tuinslang.', zegt Gordon die aan de slurf zit.

Alle vier hebben ze alleen maar belemmerd zicht, waardoor ze beperkt zijn tot hun directe

waarneming. En op basis van deze waarneming vinden ze beelden die hierbij passen. Als ze naar elkaar zouden luisteren en elkaar zouden vertrouwen en geloven, zouden ze zo meer en meer over de olifant kunnen leren. Zo zou er uiteindelijk een meer volledig olifantsbeeld kunnen ontstaan. Maar dit is niet wat ze doen en dit is niet wat wij doen. Ze willen allemaal niet geconfronteerd worden met het feit dat ze

beperkt zijn en dus schreeuwen ze om het hardst dat hun ervaring de enige juiste is. Dit is al problematisch, als iedereen alleen zijn eigen gezag volgt. Maar het wordt al helemaal moeilijk als iedereen alleen het gezag van René zou volgen en het algemene kennis was dat een olifant als een boomstam was. Nee, dat een olifant een boomstam was. De andere drie Toppers hebben nu een gigantisch dilemma. Of ze moeten heel hard in een illusie leven dat wat zij ervaren een boomstam is. Of ze moeten tot de conclusie komen dat ze geen boomstam vasthouden en hierdoor geen olifant vasthouden. En dit is wat er binnen het geloof gebeurd is. God is teruggebracht tot een religieuze olifantenpoot.

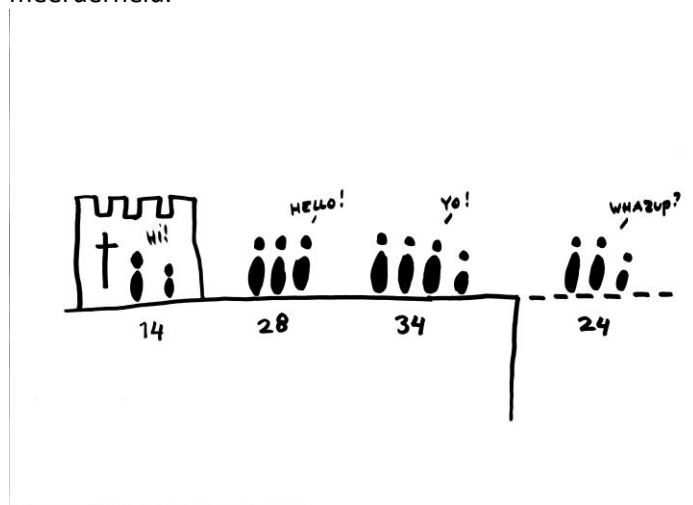
Geloven als agnosticisme

Zo kwam ik dus tot een nieuw godsbeeld en een nieuwe basis van wat geloven betekent. Echt geloven betekende agnostisch zijn, want geloven is vertrouwen en vertrouwen kan alleen als je dingen niet zeker weet. Met de angst weg en alle vrijheid geworven, ging ik zo zelf opzoek naar een godsbeeld dat paste bij mijn beleving. En ik ben niet de enige die deze kruisstuiving tussen het christelijke geloof en spiritualiteit maakt. Helaas was er nog geen 'lees je bijbel, bid elke dag' voor de mensen die het niemandsland verkennen. Ik zeg was. Ik heb er namelijk maar eentje geschreven. Dit is Hemisphere.

-Hemisphere-

Christen zijn in het niemandsland – God in Nederland

Hoewel ik nog steeds een christelijke rugzak omhad en nooit bewust het christelijke geloof achter me gelaten had, was ik zo middenin in het niemandsland beland. Ik las filosofische boeken. Ik deed aan seculiere yoga en begon mijn lichaam, verstand en ziel als één geheel te zien. Ik begon te mediteren. Ik begon over de historische Jezus en de poëtische Bijbel te lezen. Ik had prachtige gesprekken in gay clubs, terwijl mensen coke deden in de hoek, nadat ik eerst uitvoerig over hun seksleven gehoord had, met zware-christenen, twijfelende-christenen en mormonen. En wat bleek: Ik dacht dat ik een excentrieke eenling was, die eenzaam een bepaalde route had afgelegd. Maar ik was helemaal niet de enige. Heel veel mensen en vooral jonge mensen waren vanuit het christelijke constructie in het niemandsland beland. Sterker nog, de meerderheid van de Nederlandse bevolking had hier zijn tentje opgezet. God in Nederland heeft dit ook laten zien: letsist en Agnost zijn de meerderheid.

Niemandsland niet nietsig – seculier-spiritualiteit teaser

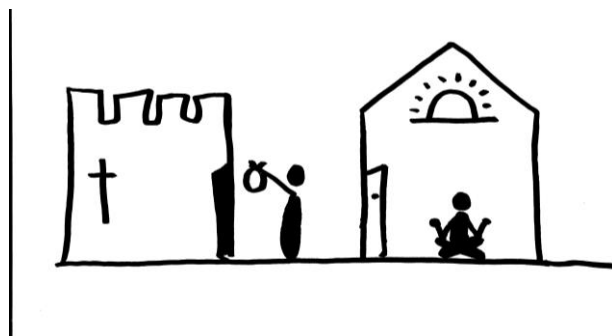
Daarnaast bleek dit niemandsland was ook helemaal niet nietsig. Als christen had ik deze mensen altijd vaag en zweverig gevonden. Mensen die soort van mwee-ig vragen ontweken die te zeggen het niet te weten of in "iets" te geloven. Maar ik ontdekte, dat hoewel iedereen dacht een lost wanderer te zijn er wel degelijk bepaalde overeenkomsten en trends waren.

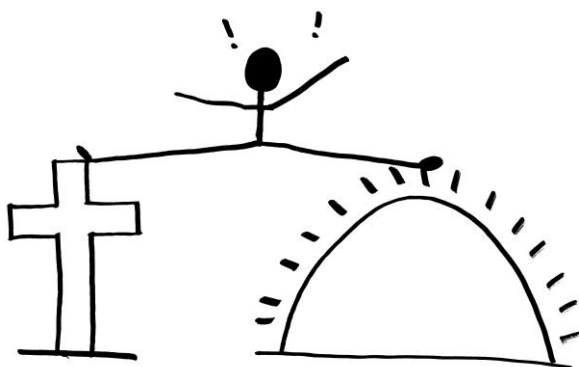
Dus begon ik deze te observeren en te bestuderen en zo ontdekte ik dat het "niemandsland" in feite ook een vast wereldbeeld was: 'de seculiere spiritualiteit'. Er was zoiets als de seculiere spiritualist, die kenmerken had die nu heel moeilijk klinken, maar die vanavond zal uitleggen. Maar toen ik de seculiere spiritualist zo in kaart had gebracht, begon ik me ook opeens te realiseren dat de seculiere-spiritualist ook binnen mijn christelijke kringen en in de kerk te vinden was. En Amerikaans en Engels onderzoek erna wees hetzelfde uit. De seculiere-spiritualiteit was geen afgebakend gebied. Geen cultuur. Het was een tijdsgeest en een spectrum. Aan de extreme kant had je dan wel de mensen die zichzelf ook echt spiritueel noemden, maar gemiddelde man Jan, die dat allemaal maar zweverig vond, deed echter ook aan mindfulness binnen zijn managementteam. En in het midden heb je de mensen die filosofisch bezig zijn met non-dualisme en eenheid.

Geloofsproces vanwege christelijk spagaat

En vooral dit laatste zie je ook terug in huidige christelijke progressieve trends, think Rob Bell en Richard Rohr. Er is een hele groep mensen die botsen met het christelijke geloof van hun opvoeding en uit de kerk de horizon tegemoet stappen. En zo begon ik beter te begrijpen wat er gebeurd was. Ik had altijd gedacht dat ik pas na mijn geloofstwijfel op het seculier-spirituele spectrum beland was.

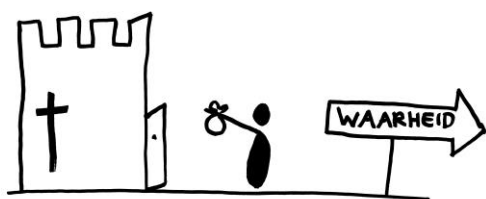
Ik dacht dat mijn intuïtie mij hierheen geleidt had, maar wat bleek: de seculiere-spiritualiteit zat al in mij. Mijn “intuïtie” was het seculier-spirituele wereldbeeld. Mijn problemen met het geloof waren ontstaan doordat ik vanaf jongs af aan in een spagaat had gezeten.

En hier ga ik vanavond over verder praten.

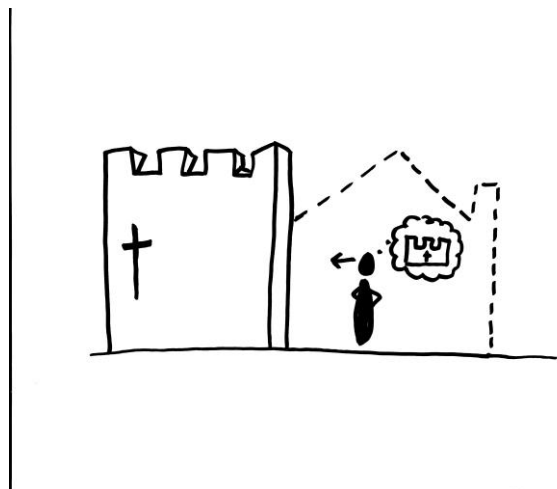
Rusteloos in relativisme – existential anxiety

Voor nu wil ik even terug inzoomen op mijn nieuwe zoektocht naar zingeving en het “ware” christelijke geloof. Ik zat namelijk voor het eerst in een context waarin mijn filosofische brein tot volle potentie kon komen. Maar de euforie van de vrijheid sloeg al snel om in paniek.

Ik moest zelf zorgen dat ik antwoorden vond, maar er waren eindeloze plekken om af te struinen. Er was geen enkele rust. Dus kwam ik in een ritme terecht waarin ik om de paar weken een existentiële crisis had. En dit klinkt natuurlijk heel grappig en overdreven, maar dat was het niet. Echt niet. Het was niet alleen dat mijn hoofd pijn deed van het denken. Ik had hartkloppingen, bezwete handjes, buikpijn en een gevoel van paniek. Ik was bang dat ik op een nihilisme aan het afrennen was. Het idee dat er helemaal geen waarde of doel in het leven is en dit maakte mij bang en verdrietig. De mensen om me heen waren dan ook

ontzettend intelligent, maar ook ontzettend zelfdestructief. Dus begon ik terug te verlangen naar de tijd dat ik nog in het christelijke huisje gezeten had, waarin ik even rust had gehad.

Albanië – wat betekent het om christen te zijn?

Maar zou ik weer naar binnen mogen? Wat betekende het om christen te zijn? Dit alles kwam tot een soort climax toen ik een maand geleden voor de derde keer naar Albanië ging. Wederom was ik deel van een evangelisch team en deed actief mee. Vanuit het idee dat God ook binnen het evangelische geloof werkt, zelfs als het evangelische geloof niet meer voor mij werkt. Ik bad, ik zong, ik bereidde zondagsschoolverhalen voor. Maar, terwijl ik hun oprechte geloofsbeleving ontroerend mooi vond, kon ik er niet overheen dat het intellectueel niet klopte. En als ze me hadden gevraagd: geloof dat Jezus voor onze zonde gestorven is? De kernvraag om te ontdekken of je erbij hoort, had ik geen simpel 'ja' kunnen zeggen. En dat kan ik nog steeds niet. En het feit dat het andere jonge christelijke meisje, dat biseksueel was, een tepelpiercing had, mijn in geuren en kleuren over haar seksleven vertelde en alle drugs onder de zon geprobeerd had, dat wel kon, was omdat ze nooit echt had stil gestaan bij wat het betekende. Super leuk mens, overigens. Niet dat ik haar negatief wil neerzetten hier, maar het illustreert gewoon heel mooi wat mij frustreerde: dat we binnen christen-zijn passiviteit belonen met lidmaatschap en de mensen die er actief mee bezig zijn buiten de deur willen houden. Tegelijkertijd, kon ik zelf de drempel ook niet over, omdat mijn brein veel te koppig was en zich blindstaarde op het feit dat het intellectueel niet rond te breien was. Dus zat ik vast in de rusteloosheid van de relativistische samenleving die waarheid aan de ene kant als hoogste goed heeft staan, maar tegelijkertijd haar bestaan ontkent.

Christelijk instinct niet intellect – mumford and sons

En in Albanië maakte ik zo de laatste stap die me verrassend genoeg weer full circle bracht. Ik dacht niet, ik deed. En realiseerde me zo dat de ruggengraat van het christelijke geloof helemaal niet haar intellect is of hoeft te zijn. De kracht van het christelijke geloof in Albanië was niet het feit dat ze de samenleving met rust liet en in haar eigen gebouwtje ging zitten waar te wezen. Wat dingen veranderd en wat mij veranderde was het christelijke instinct. De instinctieve reactie op de ander waarin liefde en vergeving centraal staan. We hoeven de wereld niet op dezelfde manier te zien. We kunnen ons ook gewoon richten op het feit dat we allebei de ander zien en op dezelfde, liefdevolle manier zien.

Want – en dit is vooral voor al mijn filosofische, relativistische vrienden voor wie niets meer simpel is – wat hebben we eigenlijk aan de waarheid? Als de absolute waarheid al bestaat en te bevatten is, is ze een ontzettend elitair luxegoed. En dit nam Socrates, de Griekse filosoof die waarheid tot het hoogste goed maakte, volledig for granted. Het feit dat er iemand nodig is om mijn eten te maken, mijn kleding in elkaar te naaien in een fabriekshal in China, zodat ik aan het vuur de zin van het leven kan overpeinzen. En stel dat ik de waarheid dan gevonden heb. Wat dan? Wie zal er beter van worden? Niet de persoon die mijn brood bakt, mijn knoopjes aan mijn blouse naait en mijn laptop in elkaar zet. Niet de gehandicapten of seksueel misbruikte meisjes of straatkinderen in Albanië. Waarheid kan je namelijk niet eten. En waarheid geeft je ook geen knuffels. Waarheid kietelt je niet terug.

Apologetische mind-set, denken minder eng dan doen.

In onze huidige samenleving is waarheid een luxegoed die polariseert, terwijl sociale verandering en sociale verbondenheid een noodzaak is. En het christelijke geloof kan hierin een leidende rol spelen. We zitten nu vast in de apologetische mind-set van de verlichting, een moeilijk manier om te zeggen dat we onszelf aan het verdedigen zijn. Deze mind-set is er namelijk ingesleten en komt ons ook wel goed uit. Intellectueel bezig zijn, zowel binnen het christelijke huisje als binnen het niemandsland, past namelijk nog lekker in onze comfortzone. Het leidt tot moeilijke vragen en hoofdpijn, maar is minder eng dan uit onze stoel stappen, uit onze comfortzone stappen en onze bezittingen weg te geven om andere te helpen. Misschien zijn we wel zo gericht op het verdedigen van het bestaan van de juiste Jezus, omdat dit ons afleidt van datgene wat wel kraakhelder binnen het christelijke geloof zit: een oproep om sociale verandering teweeg te brengen en sociale stigma's te doorbreken.

Afsluiting: wél een christen. Vervolgdeel vanavond.

En dus lieve mensen, ben ik een christen, eentje die ervoor kiest om missionair in Albanië te werken, ondanks het feit dat ik niet in de christelijke verlossing geloof. Ik ben een seculiere theoloog. Met een seculiere mind-set, maar een oprecht hart voor het geloof waar ik zo mee geworsteld heb en nog steeds mee worstel en waarschijnlijk voor altijd mee zal blijven worstelen. Dit is het punt waarop je waarschijnlijk honderd en één vragen of tegenargumenten wilt maken, dus kom me ook vooral opzoeken hierna. Vanavond ben ik hier weer terug met het vervolgdeel: 'Vanuit het niemandsland - waarom het anders gaat', waarin ik het verder ga hebben over de seculiere-spiritualiteit en sociologisch naar huidige trends in de samenleving ga kijken. Hartstikke lachen. Voor nu hebben we nog één laatste nummertje voor jullie: het halluluja-nummer voor de mensen die het allemaal ook niet zo goed weten.

-Liedje-